

Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, Γιάννης Κωστής, Ιστορία των Κυβερνητικών και Διοικητικών Θεσμών στην Ελλάδα, 2016, σελ. 212, Εκδόσεις Σάκκουλα.

Μεταξύ των αρχών της καλής διοίκησης, από τις οποίες οφείλει να διέπεται το διοικητικό σύστημα κάθε σύγχρονου δημοκρατικού κράτους, περιλαμβάνεται η αρχή της *συνέχειας*. Προβλεπόμενη εμμέσως και από το Σύνταγμα της Ελλάδος, η διοικητική λειτουργία στη χώρα μας πρέπει, αναπόφευκτα, να είναι συνεχής, σταθερή, διαρκής και εύρυθμη. Εντούτοις, μια σειρά από αποτρεπτικούς παράγοντες παρεμποδίζουν διαχρονικά την απρόσκοπτη και αρμονική λειτουργία της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης. Αντί για τη διοικητική συνέχεια στο εν Ελλάδι σύστημα κυριαρχεί, εδώ και πολλές δεκαετίες, η διοικητική *ασυνέχεια*, μια έννοια συνυφασμένη με ποικίλες πτυχές και παθογένειες του πολιτικού και διοικητικού γίγνεσθαι. Σε αυτές δεσπόζουσα θέση καταλαμβάνει η διαδεδομένη αντικατάσταση του προσωπικού που στελεχώνει τις θέσεις ευθύνης, αλλά και των ίδιων των δομών της διοικητικής μηχανής, που συνόδευε πάντοτε την εναλλαγή των Κυβερνήσεων στη χώρα. Ως προς το προσωπικό, διακριτή γίνεται σε κάθε κυβερνητική αλλαγή η τοποθέτηση νέων επικεφαλής σε Γενικές Γραμματείες και διευθυντικές θέσεις δημοσίων οργανισμών με αμιγώς κομματικά κριτήρια. Από την άλλη σε ό,τι αφορά τις δομές τόσο της κεντρικής διοίκησης, όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι διαρκείς τροποποιήσεις, καταργήσεις και ιδρύσεις νέων αποτελούν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ελληνικού κράτους. Σε αυτά τα γνωρίσματα, την ιστορία, δηλαδή, και την εξέλιξη των κυβερνητικών και διοικητικών θεσμών στην Ελλάδα, εστιάζεται η μελέτη που συντάξαν η Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, Αν. Καθηγήτρια στο ΤΕΙ Πελοποννήσου, και ο Γιάννης Κωστής, Ειδικός Επιστήμονας στον ‘Συνήγορο του Πολίτη’.

Εκκινώντας την ερευνά τους από την προεπαναστατική περίοδο ύστερα από την ολοκλήρωση της Α΄ Εθνοσυνέλευσης στην Πιάδα της Επιδαύρου τον Ιανουάριο του 1822, οι συγγραφείς αφιερώνουν το πρώτο μέρος της μελέτης τους στην εξέλιξη των κύριων δομών της κεντρικής διοίκησης, ήτοι των Υπουργείων. Σχολιάζοντας την ελληνική πολιτειακή κατάσταση του 19^{ου} αιώνα, οι συγγραφείς σκιαγραφούν την εμφάνιση και την εδραίωση των επτά (7) πρώτων «Γραμματειών» και μετέπειτα Υπουργείων του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Εν συνεχεία, το ενδιαφέρον τους επικεντρώνεται στην εμφάνιση νέων υπουργικών δομών κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, καθώς επίσης θεσμών, όπως εκείνων του *Αντιπροέδρου* της Κυβέρνησης, του *Υπουργού Άνευ Χαρτοφυλακίου* και του *Υφυπουργού*. Περνώντας δε στη μεταπολεμική περίοδο, παραθέτουν όλες τις πρωτογενείς κανονιστικές ρυθμίσεις, που αφορούν την ίδρυση νέων υπουργικών δομών μέχρι και τις μέρες μας, συνάγοντας το φαινόμενο του “υπουργειοπληθωρισμού” μ’ εκείνα του κυβερνητισμού και του πρωθυπουργοκεντρισμού της Γ΄ Ελληνικής Δημοκρατίας.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης η προσοχή των συγγραφέων στρέφεται στην ιστορική εξέλιξη των αποκεντρωμένων θεσμών, όπως και εκείνων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Περιγράφοντας το πρώτο σύστημα δημοτικής οργάνωσης, το οποίο σχεδιάστηκε από τον Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια και υιοθετήθηκε σχεδόν αυτούσιο το 1833 από το βαυαρικό καθεστώς των Βίτελσμπαχ, οι Τριανταφυλλοπούλου και Κωστής αναλύουν την ιστορική πορεία του θεσμού

της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης στα 180 έτη του βίου του ανεξάρτητου νεοελληνικού κράτους, ως δηλαδή και τη θέσπιση του προγράμματος «Καλλικράτης» το 2010. Ταυτόχρονα, το ενδιαφέρον των μελετητών επικεντρώνεται και στο πρώτο νομαρχιακό σύστημα που συγκροτήθηκε κατά την περίοδο της Αντιβασιλείας του Όθωνα, το οποίο στην πορεία του χρόνου μετεξελίχθηκε στις κατά τόπους «Γενικές Διοικήσεις», τις «Νομαρχίες», τις αποκεντρωμένες «Περιφέρειες», ως και τις σημερινές «Αποκεντρωμένες Διοικήσεις». Όσον αφορά δε στη δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση, κάνοντας μια συνοπτική αναφορά στις απόπειρες της τελευταίας 15ετίας του 19^{ου} αιώνα από τις Κυβερνήσεις πρωτίστως του Χαρίλαου Τρικούπη και δευτερευόντως του Γεωργίου Θεοτόκη, οι συγγραφείς φθάνουν έως και την καθιέρωση του θεσμού το 1994 και τη μετεξέλιξή του σε «Αυτοδιοικούμενες Περιφέρειες» το 2010.

Στη μελέτη τους περιλαμβάνεται και παράρτημα, όπου οι συγγραφείς παραθέτουν πίνακες που αφορούν τόσο τη χρονολογική εξέλιξη των Υπουργείων στην Ελλάδα, όσο όμως και τις κυριότερες κανονιστικές ρυθμίσεις για την περιφερειακή διοίκηση, την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση. Παράλληλα, σε αυτό παρατίθεται και το σύνολο των αυτοδιοικούμενων Περιφερειών, των Δήμων και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων που υφίστανται στο ελληνικό διοικητικό σύστημα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το έργο των Τριανταφυλλοπούλου και Κωστή αποτελεί έναν ασφαλή οδηγό για κάθε κοινωνικό, πολιτικό, διοικητικό, ιστορικό και νομικό επιστήμονα – ή και μη – που επιθυμεί να γνωρίσει την ιστορική πορεία και την εξέλιξη, έως και τη σημερινή τους μορφή, των κυβερνητικών και διοικητικών μας θεσμών.

Νίκος Σπ. Ζέρβας, Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών